

Jenter som stråler

Jentegruppa - om å bygge relasjoner

Torunn Fladstad (RVTS Sør)
i samarbeid med
Ingunn Lyngset Holme (KUP)

Forord

"Jenter som stråler" er en rapport om et vellykket grasrottiltak blant minoritetsjenter på Sørlandet. Det er en rapport som viser at forebygging nytter – særlig når det løftes i flokk. I prosjektet har en rekke ulike instanser, både offentlige og private, samarbeidet om tiltak som kan virke forebyggende og integrerende for jentene, samtidig som arbeidet har bidratt til kompetanseheving innenfor fagmiljøene. Som forfatterne av rapporten også skriver: *Jentegruppa har vist seg å være et eksempel på god praksis, og vi ønsket at de gode erfaringene vi satt på skulle bli bedre kjent og bli til inspirasjon for andre.*

Målgruppa for tiltaket har vært minoritetsjenter i alderen 13 til 16 år og deres familier. Jentene kommer fra åtte ulike land og har varierende botid i Norge. Noen er født og oppvokst her, mens andre har bodd her bare et par år. Men selv om jentene til dels har vokst opp i Norge, har foreldrene vokst opp i samfunn som på mange områder er svært forskjellige fra det norske – kulturelt, språklig, økonomisk, klimatisk og velferdsmessig. Mange har også flyktningbakgrunn, noe som gjør dem særlig sårbare. Migrasjonsbakgrunnen stiller både foreldre og barn overfor utfordringer. Et viktig siktemål med både jentegruppa og mødregruppa (oppstart høst 2011) har vært å skape trygge rammer rundt samtaler om vanskelige tema. Mange av temaene er det jentene selv som har ønsket å diskutere – for eksempel forskjeller i skolesystem, karrierevalg, kjæresten og ekteskap, bruk av hodeplagg, rasisme og diskriminering – for å nevne noe. Målsettingen med å ta opp tema som dette har ikke vært å komme fram til de "riktige svarene", men å skape refleksjon omkring egne og andres holdninger.

Det har også vært en målsetting å skape større oppmerksomhet omkring det som omtales som "traumebevisst omsorg". Barn og unge som har kommet hit som flyktninger bærer ofte på komplekse traumer som kan oppleves som smerte, angst, uro og fortvilelse. Dette kan gi ulike utslag – som rastløshet og motorisk uro hos mange gutter, eller tilbaketrekking og fravær av initiativ hos mange jenter. I jentegruppa har man nærmet seg disse temaene gjennom å skape trygge rammer, fellesskap og positive opplevelser. Siktemålet med gruppa har ikke vært å drive terapi, men gjennom å skape en trygg arena har flere av jentene også våget å fortelle bruddstykker av sine egne historier. Det har skapt gjenkjenning hos de andre, samtidig som det har bidratt til avlastning. For noen har det også vært et første skritt i retning av bearbeiding. Som det også oppsummeres i rapporten. *Jentegruppa er en fritidsarena hvor verken opplæring eller terapi er hovedfokus, men med gode ledere kan møtene både fungere terapeutiske og gi rom for læring.*

Arbeidet med jentegruppa er et eksempel til etterfølgelse. Dette er forebygging på sitt beste!

Trondheim, september 2011

Berit Berg

Professor, Institutt for sosialt arbeid og helsevitenskap, NTNU

Innholdsfortegnelse

1.	Innledning	5
2.	Jentegruppa i et faglig perspektiv av Mogen Albæk	6
	2.1 Traumebevisst omsorg	6
3.	Rammene rundt jentegruppa	7
	3.1 Målsetting	7
	3.2 Samarbeidspartnere	7
	3.2.1 RVTS Sør	8
	3.2.2 Familiekontoret i Kristiansand	8
	3.2.3 Kirkens Ungdomsprosjekt (KUP)	8
	3.2.4 Grim Skole v/helsesøster	8
	3.2.5 Integrerings og mangfoldsdirektoratet (IMDI)	9
	3.2.6 Sisters	9
4.	Jentegruppa	10
	4.1 Rekruttering og oppstart	10
	4.2 Organisering og aktiviteter	10
	4.2.1 Mødefest	12
	4.2.2 Helgetur	13
5.	Erfaringer	14
	5.1 Relasjoner og gode samtaler	14
	5.2 Ringer i vannet	15
	5.3 Glimt fra et klasserom	17
	5.4 Det vanskelige livet	17
6.	Jentenes opplevelser	18
	6.1 "Vi forstår hverandre"	18
	6.2 Samtaler og samvær	18
7.	Oppsummering	19
8.	"Jenter som stråler" av Hans Martin Skovly	20
9.	Referanser	24
10.	Vedlegg	26
	a. Vedlegg I: Kirkens ungdomsprosjekt (Kup)	26
	b. Vedlegg II: Kontrakt jentegruppa	27

1: Innledning

"Jenter som stråler"

Tittelen på denne rapporten henspiller på drivkraften til dette prosjektet, som har vært å hjelpe jenter med minoritetsbakgrunn til å bygge gode relasjoner og nettverk. Ved deltakelse i jentegruppa har jentene fått muligheter til å uttrykke seg selv gjennom samtaler, aktiviteter og sosialt samspill. Intensjonen har vært at jentegruppa skal virke integrerende og forebyggende for jenter med minoritetsbakgrunn.

Jentegruppa er et eksempel på et grasrottiltak blant minoritetsjenter, som samtidig bidrar til kompetanseheving og tettere samarbeid mellom ulike etater og fagmiljøer. Prosjektet har knyttet sammen miljøer fra frivillige organisasjoner og offentlige etater helt opp til direktorialt nivå.

Det hele startet høsten 2009 da RVTS Sør hadde en intern diskusjon på hvordan vi kan bidra til å løfte frem gode eksempler i ulike deler av hjelpeapparatet. RVTS Sør har en visjon om å gi "hjelp til hjelperne", og vi ønsket blant annet å bidra til dette gjennom å løfte frem og formidle noen "best case practice". Jentegruppa har vist seg å være et eksempel på god praksis, og vi ønsket at de gode erfaringene vi satt på skulle bli bedre kjent og bli til inspirasjon for andre. Denne rapporten har derfor som formål å dokumentere arbeidet som er gjort og få frem de erfaringene vi har høstet underveis. Rapportens innhold er derfor deltakende instansers og personers erfaringer i arbeidet med jentegruppa. Fokus vil være å få frem hva som er gjort og hvilke metoder som er brukt.

I denne skriftlige formidlingen vil vi si noe om organisering, struktur og innhold i gruppa, men nøkkelen til de gode erfaringene vil likevel ligge i de holdninger og verdier som formidles og etterleves. Jentegruppa handler i stor grad om å bygge relasjoner, skape trygghet og utvikle kunnskap. Dette vil vi utdype underveis i rapporten.

Rapporten er utarbeidet på en måte som bevarer jentenes anonymitet. Det betyr at vi har unngått å bruke case og i stedet har referert enkelte sitater og brukt en mer generell formidling av betraktninger. I gruppa er det også jenter som har opplevd store belastninger i livet og står i krevende livssituasjoner. Vi ønsker ikke at rapporten skal bli en ytterligere belastning for disse jentene som har gitt og delt så mye av sine liv. Vi går derfor ikke i dybden på enkelthistorier og opplevelser, men lar psykologspesialist Mogens Albæk ved RVTS Sør komme med betraktninger på prosjektet med en traumebevisst omsorg som bakteppe.

Arbeidet med jentegruppa har pågått i overkant av ett år, og det har vært en lærerik og inspirerende tid for oss i samarbeidende etater. Takk til Bufetat Region Sør og Bufdir som trodde på prosjektet og ga tilsagn om finansiering. Vi vil takke samarbeidende etater for prioritering av dette arbeidet og for imøtekommenhet, velvillighet og entusiasme i forhold til jentegruppa. Vi vil også takke for en lærers bidrag til rapporten i Glimt fra et klasserom. Sist men ikke minst, vil vi rette en kjempestor takk til dere jenter som har deltatt, for det dere har gitt og delt av egne liv! Vi er mange som har lært mye og blitt berørt av kontakten med dere. Tusen takk!

2: Jentegruppa i et faglig perspektiv Av Mogens Albæk

2.1 Traumebevisst omsorg

Mange barn og unge med minoritetsbakgrunn bærer på komplekse traumer som påfallende ofte er usynlige på utsiden, men alltid intense og smertefulle på innsiden. De kan bære på opplevelser av vold og død, av flukt og savn, av utrygghet og usikkerhet. Og av tilpasninger til nye steder, nye mennesker, språk og skikker. Slike erfaringer åpner opp for følelser og tanker om likhet/annerledeshet, fremmethet/tilhørighet og om å finne sin plass i en kompleks nåtid - og fremtid – som også inkluderer fortolkninger av fortid. Det er tunge inntrykk å bære for et barnesinn.

I dag begynner vi gradvis å forstå omfanget og alvoret i at barn utsettes for psykiske traumer. Forskingen er omfattende og forbausende entydig i sine konklusjoner: Vi vet at eksponering for traumatiserende opplevelser – spesielt når dette har foregått vedvarende og over tid - påvirker barnets sentralnervesystem og nevrofysiologiske fungering. Populært sagt er det som skjer at kroppen reagerer på det å leve i en vedvarende uavklart situasjon, ved å produsere unormalt store mengder stresshormoner. Og stresshormoner griper inn i hjernens normale fungering og reduserer barnet evne til selvregulering av følelser og atferd.

På innsiden i barnet oppleves dette som smerte, angst, uro og fortvilelse. På utsiden av barnet kjennes det igjen som atferdsuttrykk slik som rastløshet, motorisk uro, tilpasningsvansker og aggresjon (som vi ofte ser det hos gutter) eller som tilbaketrekking, fravær av initiativ, innesluttethet og fåmæltighet (som vi ofte ser hos jenter).

Vi vet i dag at det er mulig å avlaste traumatiserte barns indre smerte. Og jentegruppeprosjektet som beskrives i denne rapporten, er som tatt rett ut av et helsepolitisk manifest, for sjelden er veien mot avlastning av barns indre smerte beskrevet på en så presis og informativ og samtidig varm og respektfull måte.

Jentegruppeprosjektet er **traumebevisst omsorg** i praksis:

Først skapes en arena for **trygghet**. Det krever tid og målrettethet. Det krever vilje til å engasjere seg ikke bare i barnet, men i barnets familie og i barnets sosiale system for øvrig. Det krever sensitivitet til, og respekt for, familiens kulturelle bakgrunn. Det krever evne til å ville forstå barnets smerteuttrykk i en kultursensitiv kontekst, og det krever mot og styrke til å ta et indre oppgjør med egne holdninger, verdier og forståelsesrammer som ellers kunne sabotere en opplevelse fra barnets side om å bli genuint forstått.

Dernest bygges det **relasjoner**. For traumeutsatte barn gjøres ikke dette primært gjennom dype samtaler med sikte på forståelse, innsikt og perspektiv, men gjennom felles opplevelser og aktiviteter, gjennom delt glede og begeistring og ved å la felles følelser erfaringer utgjøre rammene rundt et fellesskap som barnet kan knytte en sosial identitet opp imot.

Med trygghet til fellesskapet i bunn, og med trygge relasjoner ved sin side, kan barnet inviteres til å gjøre nye erfaringer med mestring, følelsesuttrykk og **affektintegrering**. Kun større trygghet på egne følelser, og på egen evne til å regulere følelsene sine, kan hjelpe et traumatisert barn til gradvis å tåle å samle alle sine minner og inntrykk til en samlet erindring og forståelse av sin egen opplevelshistorie. Det handler om identitet. Kun ved å vite hvem man er, og hvor man kommer fra, kan man peke ut en trygg kurs mot fremtiden.

Det ligger mange møter med foreldre og familie, mange måltider og samtaler, mange aktiviteter og opplevelser; det ligger mange smil og latterutbrudd - og sannsynligvis også tårer og tristhet på veien hjem - og det ligger mange erfaringer med å vise frem "den andre siden av seg selv" bak hver enkelt jentes reise sammen med venninner og ledere i jentegruppen. Men det er slike reiser som fører frem. Og hjem.

3: Rammene rundt jentegruppa

3.1 Målsetting

I oppstarten av prosjektet ble det diskutert flere målsetninger, men kunnskap bygget nedenfra og opp og tverretattlig samarbeid stod sentralt. Samtidig var gruppa et forsøk på å etablere kontakt mellom familievernet og minoritetsbefolkningen. La oss spole litt tilbake i tid for å rekapitulere litt av utgangspunktet for etablering av jentegruppa.

Ifølge "Handlingsplan mot tvangsekteskap" (2008-2011) ble RVTsene pålagt arbeid inn mot tvangsekteskap:

Tiltak 20: *Styrke de regionale ressursentrenes kompetanse på tvangsekteskap slik at de kan bistå relevante sektorer med kompetanseutvikling og bidra til økt regionalt samarbeid.*

Tiltak 22: *Bidra til at helsetjenesten følger opp tvangsekteskapsaker, og herunder blant annet bidra med kompetanse til kommunale helsetjenester.*

Tiltak 23: *Etablere lokale samarbeidsprosjekter i regionen.*

Barne- og Likestillingsdepartementet arrangerte et møte i august 2009, hvor første delrapport i "Evaluering av handlingsplan mot tvangsekteskap" ble presentert. Et gjennomgående tema i denne rapporten er at man skal **lære gjennom enkeltsaker, kunnskap skal bygges nedenfra og opp, og man skal så systematisere erfaringer og formidle videre.**¹

I arbeid med jentegruppa, har vi langt på vei brukt denne "malen", og formidlingen blant annet i form av denne rapporten er et forsøk på å løfte frem gode eksempler i arbeid med minoritetsjenter der vi nettopp har lært "nedenfra og opp". Selv om utgangspunktet for jentegruppa var pålagt arbeid og anbefalinger i forhold til tvangsekteskap, ble målsettingen definert langt videre. Fokus ble rettet mot forebygging og integrering.

I prosjektsøknaden ble målsetting og målgruppe definert på følgende måte:

"Målgruppen vil være minoritetsjenter i alderen 13-16 år og deres familier. Gjennom deltakelse i jentegruppa ønsker etatene, som er involvert, å gi jentene økt handlingsrom i det norske samfunnet og bidra til å bygge gode nettverk og relasjoner.

Gruppa vil også gi mulighet til å etablere tillitsrelasjoner til jentene og foreldrene, og synliggjøre gode fritidsarenaer. Jentegruppa vil kunne bidra til å utvide jentenes deltakelse i aktiviteter utenfor hjemmet innen trygge rammer.

Videre er gruppa tenkt å være forebyggende i forhold til tvangsekteskap og vold i nære relasjoner. Gjennom samtaler kan man bidra til refleksjoner rundt vanskelig tema, samt være en støtte og formidle informasjon om og eventuelt kontakt videre i hjelpeapparatet."

3.2 Samarbeidspartnere

Dette prosjektet er et resultat av godt samarbeid mellom offentlige etater og frivillige organisasjoner. Samtlige av de nevnte instanser, organisasjoner og personer har deltatt i ei referanse- og erfaringsgruppe rundt jentegruppa: Vi har møttes jevnlig, rundt en gang i måneden. Målsettingene med denne gruppa har vært flere og har også fått utvikle og endre seg underveis, ettersom vi gjennom arbeidet tydeligere har sett behov. Nettopp våre ulike ståsted har vært en ressurs i dette arbeidet – og vi har utvekslet erfaringer. De av oss som jobber tettest på jentene har bidratt med beskrivelser av jentenes hverdager og utfordringer; kunnskap bygget "nedenfra og opp". Andre som ikke jobber like tett på, har kunnet bidra med mer overordna perspektiver, begrepsdiskusjoner og henvisninger til litteratur, film med mer. Erfarings-/referansegruppa har ført til felles kompetanseheving ut fra ulike behov og samtidig tette lokale nettverk på feltet. Terskelen for å ta kontakt er blitt lav! Og vi vet hvem vi kan ta kontakt med. For å få frem hvem som har deltatt og hvilken rolle de har hatt, vil vi gå litt nærmere inn på aktørene i og rundt jentegruppa.

¹Liden; Hilde og Kari Steen-Johnsen. Juni 2009. Evaluering av handlingsplan mot tvangsekteskap. Første delrapport. Institutt for samfunnsforskning.

3.2.1 RVTS Sør

RVTS Sør v/Torunn Fladstad er initiativtaker, skribent og har en rådgivende rolle i forhold til jentegruppen. RVTS Sør er et av fem regionale ressursentre om vold, traumatisk stress og selvmordsforebygging. RVTS Sør er organisert som et samarbeid mellom Helse Sør-Øst og Bufetat Region Sør. Det er et ressursenter som i første rekke skal gi hjelp til hjelperne og blant annet bidra med kompetanseoppbygging.

3.2.2 Familiekontoret i Kristiansand

Familiekontoret v/Anne Britt Høyland er prosjektleder og har fungert som koordinator for jentegruppen. Kontoret definerte høsten 2009 minoritetsfeltet som satsingsområde, og en 20% stilling ble prioritert i forhold til arbeid med dette feltet. Minoritetsfamiliene var på denne tiden i liten grad brukere av familiekontoret utover de lovpålagte tjenester, og det var klare føringer fra Bufdir på at dette feltet skulle prioriteres. For familiekontoret var det blant annet nødvendig å komme ut av sine kontorer for å etablere kontakt med minoritetsbefolkningen, samt samarbeide med andre instanser som jobber inn mot minoritetsfeltet. Jentegruppen var ett av kontorets tiltak som oppfylte flere målsettinger; utvikle et tverretattlig samarbeid, kompetanseheving innen minoritetsfeltet generelt og tvangsekteskap spesielt, og ikke minst etablere relasjoner inn i minoritetsfamilier. Arbeidet har bl.a. resultert i at familiekontoret i Kristiansand har fått flere saker som omhandler minoritetsfamilier inn på kontoret.

3.2.3 Kirkens Ungdomsprosjekt (Kup)

Kup ble startet i 1991 på initiativ fra menighetene i Kristiansand Domprosti i samarbeid med Norges KFUK/KFUM, og var et forsøksprosjekt i perioden 1991-1993. I 1993 ble det gjort vedtak om videreføring etter endt forsøksperiode. Grunnstammen i arbeidet har helt siden oppstarten vært drift av støttegrupper/aktivitetsgrupper. Kup har blant annet drevet jentegruppe for minoritetsjenter på Karuss ungdomsskole med veldig gode tilbakemeldinger fra både jentene og ansatte på skolen. Kjennskap til dette arbeidet var utgangspunkt for henvendelsen som ble rettet til Kup, om å gå inn i arbeidet med ny jentegruppe for minoritetsjenter. En av de fast ansatte miljøterapeuter, Ingunn Lyngset Holme, gikk inn som leder for jentegruppen med ansvar for driften. I tillegg deltar to frivillige som ledere.

3.2.4 Grim skole v/helsesøster

Ansatte på Grim skole hadde lenge sett behovet for et tiltak blant minoritetsjenter fordi mange jenter med minoritetsbakgrunn falt ut av både fritidsaktiviteter og aktiviteter i regi av skolen. Grim ungdomsskole hadde etterspurt plasser i eksisterende gruppe på Karuss ungdomsskole, men ulik organisering av skoletiden på de to skolene, gjorde det umulig å samkjøre. Grim skole er den største ungdomsskolen i Kristiansand med rundt 500 elever, og skolen har et stort antall minoritets elever. Skolen var derfor et godt utgangspunkt for rekruttering av jenter, men da et par andre skoler og barnevernet også meldte behov, valgte vi å inkludere jenter fra et par andre ungdomsskoler i tillegg til Grim.

Helsesøster på skolen, Venke A. Bakke, har hatt en sentral rolle i organisering av jentegruppen helt fra starten. Dette gjaldt både oppstart av gruppen og rekruttering, samt individuell oppfølging av jentene ved behov som dukket opp underveis. For organisering og drift av gruppen har denne kontakten vært helt avgjørende, samtidig som helsesøsters deltakelse i arbeidet har gitt henne et lokalt nettverk og kompetanse innen minoritetsfeltet og forebyggende arbeid mot tvangsekteskap.

3.2.5 Integrerings- og mangfoldsdirektoratet (IMDI)

Det var i IMDI Region Sør ansatt to minoritetsrådgivere i skoleåret 2010/2011. Minoritetsrådgiverordningen har til hensikt å styrke arbeidet mot tvangsekteskap innenfor skolesektoren, både ved å fange opp enkelte elever som har behov for hjelp og ved å bygge opp skolens kompetanse og lokale samarbeid i forhold til tvangsekteskap, ekstrem kontroll og autoritær oppdragelse. I Kristiansand har minoritetsrådgiverne, Lene Biørn og Ingrid Sætre, hatt kontorer på to videregående skoler (Kvadraturen og Tangen). Lene Biørn har gått inn som fast veileder for ansatte på Kup og frivillige som jobber med jentegruppen. I tillegg deltar begge minoritetsrådgiverne i referanse-/erfaringsgruppen, noe som bidrar til kompetanseheving for deltakerne, gjensidig erfaringsutveksling og lav terskel for å ta kontakt ved behov.

3.2.6 Sisters

Sisters v/Lene Mordal er en frivillig organisasjon som driver jentegruppe for minoritetsjenter ved Kvadraturen videregående skole. Denne jentegruppen er finansiert av IMDI med midler for arbeid mot tvangsekteskap. Det jobbes for å få til et samarbeid og en kontinuitet mellom jentegruppene på ungdomsskolen og videregående, og planen er at seks av jentene som har deltatt i jentegruppen på Kup skal fortsette i jentegruppen i regi av Sisters høsten 2011.

4: Jentegruppa

4.1 Rekruttering og oppstart

Ved skolestart 2010 begynte arbeidet med oppstart av jentegruppa på Grim skole. Kup tok kontakt med Grim skole ved helsesøster og sosiallærer. Det ble sendt ut mail med informasjon om jentegruppa til samtlige av skolens lærere (vedlegg I).

Deretter deltok Kup på stabsmøte med lærerne, informerte om gruppa og delte ut informasjonsskriv som kunne formidles videre til aktuelle minoritetsjenter. (vedlegg II). Det ble presisert at jentegruppa var ment å være et tilbud for minoritetsjenter som har lite eller dårlig fritidstilbud, som lever i spenningsfeltet mellom to kulturer, eller som har utfordringer i forhold til vennekrets, selvfølelse, eller det å mestre hverdagen sin. Kontaktlærere ble oppfordret til å melde behov, og formidle kontakt, til helsesøster. Det var i tillegg meldt behov fra barnevernet og et par andre ungdomsskoler.

I neste omgang ble de aktuelle jentene innkalt til et møte. På første møte deltok 12 jenter sammen med helsesøster og miljøterapeut fra Kup. Jentene ble informert om gruppa og fikk vite litt om utgangspunkt og organisering. De fikk vite at det var et frivillig tilbud for de som ikke hadde så mye å gjøre i fritida. De fikk med seg et informasjonsskriv til foreldre med svarslipp, der foreldre kunne bekrefte at jentene fikk delta i gruppa (vedlegg II). Det ble i tillegg avtalt individuelle inntakssamtaler med jentene. Miljøterapeut på Kup fikk da låne helsesøsters kontor og hadde en halv times samtale med hver enkelt jente. Målsettingen her var todelt. For det første ville vi gi litt mer informasjon om Kup og jentegruppa. Men viktigst var det å bli kjent med hver enkelt jente. Kup fremhever, i alt sitt arbeid, betydningen av tid til den enkelte og noen voksne som spør og er interessert. "De synes det er godt å bli sett", sier Ingunn Lyngstad Holme. Flertallet av jentene hadde lappen med foreldrenes samtykke for deltakelse i jentegruppa med til denne inntakssamtalen. To familier hadde behov for ytterligere informasjon. Miljøterapeut i Kup gjennomførte hjemmebesøk i disse familiene, og begge disse jentene fikk da også lov til å delta.

4.2 Organisering og aktiviteter

Første møte i jentegruppa ble gjennomført 13. oktober 2010. I tillegg til jenter fra Grim skole, deltok også tre jenter fra to andre ungdomsskoler. Etter litt tid med innkjøring av gruppa, ble det svært stabilt fremmøte. De 12 medlemmene av gruppa var stort sett muslimer og hadde bakgrunn fra 8 forskjellige nasjonaliteter. De hadde botid i Norge som varierte fra to år til ei jente som var født og oppvokst her.

Gruppa møtes hver onsdag rett etter skoletid og er sammen fra kl. 13.30-15.30. Kup stiller med minibuss på skolen, og kjører jentene til Kups lokaler i sentrum, og hjem etter at gruppa er slutt. Dersom jentene ikke skal transporteres hjem, må Kup ha skriftlig beskjed fra foreldre.

Møtene i gruppa starter gjerne med å samles rundt et måltid. Deretter er det vanligvis en aktivitet som kan være både i og utenfor Kups lokaler. En av målsettingene med gruppa er å utvide jentenes handlingsrom og synliggjøre gode fritidsaktiviteter, så jentene har fått prøve seg på skøyter, bowling, lysstøping, grilling og lignende. Flere av aktivitetene deltok jentene i for første gang – og noen utfordringer var større enn andre, men som en av jentene sier; "jeg lærer fort", og når man kjenner seg trygg er det ok med litt utfordringer. Jentegruppa har også arrangert en mødrefest, hvor hver jente skrev personlig invitasjon til sin mamma. Responsen var god. Flere av mødrene hadde aldri vært på et foreldremøte på skolen, men de fulgte med datteren sin på jentegruppa. En hyttetur ble også gjennomført, og for flere av jentene var dette første gang de overnattet andre steder enn i hjemmet. Så møtene i jentegruppa tilfører jentene nye opplevelser, men hovedfokus ligger på utviklingen av relasjoner – til både jentene og deres foreldre.

Go girl,
I'm here.
Run away,
Learn something,
Somebody need you.
Cause you are cool,
Respect me,
Empowerment,
Worlds need you,
forever and allways.
- Jentegruppa

4.2.1 Mødefest

En onsdag ettermiddag i februar var aktivitetsnivået høyt på loftet (Kup's lokaler). Noen av jentene dekket bord, noen lagde pizza og bakte kake, andre lagde bordkort. Alle deltok for å forberede fest for sine mødre. Et par uker i forveien hadde alle jentene laget en personlig invitasjon til sin mamma og til helsesøster på skolen om å komme på fest. Snart var loftet fullt av yrende liv.

Vi lederne startet med å presentere oss selv og jentegruppen. Vi delte litt om vår egen bakgrunn og familie, hva vi gjør sammen på jentegruppen og verdigrunnlaget til Kup. Mødrene fikk et innblikk i hvordan vi driver jentegruppen; hvorfor det er viktig for jentene å møtes på fritiden for å kunne utvikle vennskap, samtale med hverandre og trygge voksne, og delta på aktiviteter. De fikk bli kjent med lederne. På Kup er vi tydelige på vår kristne forankring, men vektlegger åpenhet og respekt for ulike livssyn, og vår opplevelse er at det trygger foreldrene.

Det ble en god stemning fra første stund og kommentarene satt løst. Alle mødrene fikk også anledning til å presentere seg selv, hvor de kom fra, hvor mange barn de har og det de hadde lyst til å dele. Opplevelsen av at vi har mye til felles stod i sentrum og nye kontakter ble knyttet.

Mange av mødrene uttrykte stor takknemlighet for at jentene deres var med i gruppa og lurte på når vi skulle ha neste mødefest. Flere av dem ga uttrykk for at de lever ganske ensomme liv. Mødrene deltar generelt lite i det norske samfunnet. De har ingen arenaer som er tilrettelagt for dem og hvor de kan møte andre mødre. Et par av dem sa at dette var første samling de var på i en norsk setting. De hadde aldri vært på et foreldremøte på skolen.

Behovene blant disse kvinnene er store, og det skal ofte lite til for å møte dem. Historiene de bærer med seg er viktige fortellinger om livet som vi etnisk norske kan lære mye av. Det er ikke bare jentene som trenger utvidet handlingsrom i det norske samfunnet, men familiene trenger samhandling med helt vanlige norske familier. De færreste har noen gang vært invitert inn i et norsk hjem og får gjerne sitt inntrykk av Norge gjennom nyhetsbildet, og som en av jentene sa: "Pappa kjører nattbuss i helgene. Det er alt han vet om norsk ungdom." Gjennom å bygge relasjoner kan mye forebygges. Vennskap endrer holdninger og handlingsmønstre, og bygger broer.

Det var en fest hvor både gjestene og vi som inviterte ble berørt. Festen gjorde noe med oss alle, og vi gikk hjem rikere på kunnskap om, og kjennskap til, mennesker med ulik bakgrunn og kultur, og med en følelse av å være nærmere hverandre enn vi hadde forventet.

"It starts with a hi,
at the end of the day it's bye,
we smile all day long,
and we always get along.
Happiness and sadness may be here,
but we will never fear"

4.2.2 Helgetur

Endelig nærmet tiden seg for helgetur. Mange av jentene var på forhånd bekymret for om de fikk lov å være med. De færreste av jentene hadde vært med på overnattingstur utenfor familien før. Flere spurte meg om jeg kunne bli med dem hjem og snakke med mamma og pappa. "Mamma er alltid så bekymra, så jeg får sikkert ikke lov," sa en av jentene. I ukene før turen hadde jeg mange hjemmebesøk og samtaler med foreldre. Foreldrene er vant til informasjon fra det offentlige og skole i form av brev/infoskriv som kan være vanskelig å forstå. Det å møtes ansikt til ansikt hjemme gir rom for å spørre om ting de lurer på. Hva vil hyttetur si? Hvordan skal dere overnatte? Er det gutter der? Hva skal dere gjøre, og hva skal dere spise? Er det farlig på fjellet? Når foreldrene blir kjent med oss og trygge på oss og opplever at vi tar deres bekymringer på alvor og respekterer de regler de setter for jentene sine, får de fleste lov til å bli med. Jeg har fokusert på at det er viktig for oss at foreldrene er tydelige på hva som bekymrer dem, slik at vi kan legge opp turen på en måte som trykker dem. Og det å bygge relasjoner til jentenes familier gir større handlingsrom for jentene.

Fredag ettermiddag hentet jeg alle hjemme. Åtte jenter strålte om kapp med vårsola. Turen gikk til en hytte ved Nissevann. Etter et par timers kjøring på smale landeveier, kom vi fram. Alle hjalp til med å gjøre i stand til en koselig kveld med fredagstaco, selvsagt med halalkjøtt. Kvelden på hytta gikk fort med god mat, mye prat, kortspill og konkurranser.

Lørdag kom med strålende vær, og vi var klare for uteaktiviteter. En helgetur til fjells er en fantastisk mulighet til å utvide jentenes forståelse av Norge og gi dem gode mestringsopplevelser i trygge rammer. Vi fikk rikelig anledning til å prøve ulike friluftaktiviteter. Vi spilte volleyball, badminton, kubb, hoppet på trampoline og gikk tur i skogen, men det aller gøyeste var båtlivet. Flere av jentene fikk prøve seg på å ro i båt og padle i kano for første gang. Det å forholde seg til vann og lære enkle sjøvetregler, gir dem noen flere fellesopplevelser med norsk ungdom og noe å snakke om når man kommer tilbake på skolen.

Det skjer mye kompetanseheving gjennom samtaler på tur. Spørsmålene er mange og ingenting er dumt å spørre om. Hvilke dyr finnes i skogen i Norge? Er de farlige? Hvilke insekt stikker? Hvorfor er

ikke vannet salt? Biter fiskene når vi bader? Er det slanger i vannet? Er edderkopper giftige? Kan man spise bær fra skogen? Det er mye som må læres når man drar ut av byen, og det er fantastisk å se hvordan deres arena utvider seg i løpet av en helg. Vi opplever at jentene har mange bruddstykker av kunnskap, men ofte mangler et rammeverk å sette kunnskapen inn i. Vi tar for gitt en del grunnleggende kunnskap og kan bruke lang tid på å avdekke hullene i allmennkunnskapen. Jentene er vant til ikke å stille for mange spørsmål, men lurer på mye. Uvissheten kan være stor. Gruppen blir som en stor familie. Innenfor trygge rammer der vi voksne sørger for at alle blir hørt og sett, bli det rom for å senke skuldrene og slappe av. Jentene blomstrer. Når vi var inne på hytta, bak lukka dører, kunne sjal og hijab tas av, og ingen trengte å bekymre seg for kleskoder. Friheten er stor bak de lukka dørene.

Med så mange jenter på tur går det ikke helt knirkefritt. Etter hvert som jentene har blitt trygge i gruppa, ser vi sterke personligheter tre fram. Turen var en god anledning til å trene på samarbeid, sosiale ferdigheter og konfliktløsning. Samtalen kom naturlig i situasjonen, og tema som ble diskutert var blant annet viktigheten av å se ting fra andres perspektiv, deling av goder, arbeidsfordeling, hvordan snakke til hverandre på et lag for å gjøre laget bedre, hvordan er en god venn. Mange av jentene får lite sosial trening i hverdagen. Flere av dem beskriver hvordan de stort sett sitter på rommet sitt hjemme - og på skole går de kanskje mye alene. Mange forteller om dårlige erfaringer når de har prøvd å bli venner med norske jenter. Det er vanskelig å forstå alle de uskrevene reglene for sosial samhandling. I jentegruppen prøver vi å skape litt refleksjon rundt det å møte hverandre og forstå hverandres reaksjoner. Både aktiviteter og måltider er gode arenaer for sosial trening.

Det var tøffe jenter som dro på tur. Noen av dem badet i det iskalde fjellvannet. Det gikk slett ikke stille for seg, men derimot med hyl og latter. På søndag formiddag kom den store utfordringen – tarzanslynga. Her fikk alle jentene mulighet til å tøye grensene sine og kaste seg utfor en fjellnabb, festet til en slynge med klatresele og hjelm på seg, og med en god instruktør ved sin side.

Og så kom tiden for pakking og hjemreise. "Kan vi ikke dra på tur igjen neste helg – vær så snill..."

5: Erfaringer

5.1 Relasjoner og gode samtaler

Underveis i arbeid med jentegruppa og formidling av erfaringer, har vi fått mange spørsmål om hvordan den er organisert og hvilke tema vi tar opp i samtaler med jentene. Stort sett spørsmål som dreier seg om struktur og innhold, en slags oppskrift. Men vi opplever at det kanskje er vel så viktig å si noe om holdninger, verdier og hvordan ingrediensene blandes, og hvilke potensialer som ligger i arbeidet og relasjonene som utvikles over tid.

Stikkord for arbeidet til Kup generelt, og også som utgangspunkt for jentegruppa på Grim skole er: Relasjoner – tillit – dialog – undring og refleksjon. Gruppa er et fritidstilbud hvor det er fokus på tilhørighet, identitet og mestring. Det at gruppa er stabil i forhold til deltakere og går over lengre tid, er avgjørende både for den tilliten og tryggheten som skapes mellom jentene og i relasjoner til lederne; til trygge voksne. Kup har tre hovedregler som alle gruppede medlemmer må forholde seg til: Mobbing, rusmidler og sladring er ikke tillatt. Ellers er det rom for stor fleksibilitet.

Møtene i jentegruppa er i Kups lokaler i sentrum av Kristiansand og begynner, som allerede nevnt, med å samles om et måltid. Samtalen går rundt bordet, man ser og blir sett, magen blir mett, og man "lander litt" etter et måltid. Gruppedynamikken og samtaler med trygge voksne er viktig. Jentegruppa er en fritidsarena hvor verken opplæring eller terapi er hovedfokus, men med gode ledere kan møtene både fungere terapeutisk og gi rom for læring. Under måltider og aktiviteter samtales det. Tema i samtaler er ikke definert på forhånd, men lederne prøver å ta utgangspunkt i der jentene er og hva som er viktig for dem.

Vi kan derfor ikke sette opp en agenda med klart definerte tema for jentegruppa, men samtaler har gått i mange retninger: Forskjeller på norsk og arabisk skole; lovverk i Norge og at det ikke er lov å slå her. Gutter, kjæresten og ekteskap; hvem bestemmer, nasjonalitet, hvor lik meg må han være, hva sier mamma og pappa? Hva er forskjellen på tvangsekteskap og arrangert ekteskap? Hva er greit i Norge? Rasisme, menneskeverd og fordommer. Utdanning og fremtid. Karrierevalg – og hvem sitt valg er det? Å gå med sjal – eller ikke gå med sjal; hvem bestemmer? Venner og ensomhet. Hvordan få venner? Endringer både i hjemmesituasjon og nettverk når man går fra å være barn til å bli ungdom. Seksualitet, menstruasjon, omskjæring, kjønnslemlestelse, jomfruhinne... Familie, regler og sammenligninger med norsk ungdom. Å være utlending; nærhet og felles forståelse i en identitet som "utlending". Besøk i hjemlandet, der familien opprinnelig kommer fra. Om økonomi og forskjeller i levekår. Og om asylstatus, engstelse for mulig avslag og uttransportering med mer.

Målsettingen for slike mer ustrukturerte samtaler er ikke å komme frem til de "riktige svarene", men å skape rom for refleksjon og undring over egne holdninger. For flere av jentene er jentegruppa første arena hvor de møter en voksen de kan snakke med i en mer uformell setting. Kanskje de her møter den ene voksne de vet de kan ringe når de trenger det. I arbeid med jentegruppa legges det vekt på fleksibilitet og tilgjengelighet, og den individuelle kontakten med jentene går langt ut over møtene i gruppa. Enkelte har fått følge til offentlige kontorer. Andre har fått leksehjelp. Familier har fått besøk i krisesituasjoner.

5.2 Ringer i vannet

Deltakelse i jentegruppa har gitt jentene flere kontakter og nettverk; både vennskap med andre jenter og voksne samtalepartnere. "Datteren min er i godt humør når hun kommer hjem fra jentegruppa. Hun har fått venner," sier en mamma. Og jentene har også fått flere voksne kontaktpersoner.

Som nevnt var helsesøster på Grim skole en viktig bidragsyter ved oppstart av gruppa. Hennes deltakelse i organiseringen av jentegruppa har medført at det tidlig ble etablert en kontakt mellom henne og jentene. De stikker innom henne på kontoret – for å slå av en prat; om forhold i hjemmet, strenge grenser - og hvorfor er det sånn for meg? Om tvangsekteskap. Vold. Gutter – og hvordan det er for dem sammenlignet med norske klassevenninner. Utdanning, usikkerhet i forhold til egne veivalg, og spørsmål knyttet til informasjon det ikke var lett å forstå i en klasseromssituasjon. Sommerferie – og ensomhet.

Helsesøster bidrar også i forhold til jentenes spørsmål om fritidsaktiviteter – hva finnes, hvordan tar man kontakt, og hun gir hjelp til å komme i gang. Et annet tema i samtaler med helsesøster er vennskap – hvordan kan jeg få venner? Kan du hjelpe meg? Helsesøster hjelper - og når jentene arrangerte mødre fest i jentegruppa, var de innom helsesøster med en personlig invitasjon. Hun takket ja, og opplevde en fest som virkelig berørte.

Helsesøster forteller også om jenter som "blomstrer" og "stråler" på skolen etter at de begynte i jentegruppa på Kup. I jentegruppa får de treffe andre jenter med litt tilsvarende opplevelser, og de får utfolde seg på en annen måte enn de er vant med. Dette har bidratt til at jentene blir mer trygge sosialt på skolen – de tar mer kontakt både med hverandre og andre ungdommer. De får også innspill i forhold til fritidsaktiviteter, ser muligheter og tar initiativ.

Jentene "sprudler" og stikker innom helsesøster for å fortelle om skøyter, bowling – om aktiviteter de har prøvd for første gang. Flere av jentene, som går i ulike klasser, søker også sammen i friminuttene. Den "toppeste" fritidsaktiviteten på ungdomsskolen er "å gå med venner". Da kan det være ganske ensomt å stå alene på trappa.

Sosiallærer og kontaktlærere på skolen bekrefter helsesøsters observasjoner av positive ringvirkninger av jentegruppa. Deltakelse i jentegruppa har medført at det skjer ting på flere arenaer for disse jentene. De forteller at flere av jentene har hatt problemer med å få og holde på venner; de har vært "veldig på sidelinja" og gått mye alene tidligere. Jentegruppa har bidratt til at jentene har fått venner. De har fått en sosial kompetanse og får oppleve mestring. Dette har gitt dem en større grad av trygghet – og enkelte våger ting de aldri har gjort før... En av jentene holdt foredrag for klassen; om hjemlandet, familien, flukten og flyktningleiren... Hun trådte frem og fortalt litt om hvem hun er. Og jentegruppa gir også rom for refleksjoner rundt identitet og tilhørighet – om forskjeller i forhold til norske jenter – og hvordan de opplever å være "utlending", selv de som har tilbrakt mesteparten av livet sitt i Norge.

5.3 Glimt fra et klasserom

(skrevet av en lærer)

Ayan² er ei stille jente som aldri har deltatt i klassediskusjoner og vegret seg for å snakke høyt i klassen. Dette siste året har hun vært med i jentegruppa, og det har helt klart vært med på å gi henne mer tro på seg selv og trygghet i å delta. Et eksempel på dette var da vi i historie jobbet med Midtøsten og de mange og store konfliktene som er og har vært der. Da var det at Ayan selv ba om å få holde et foredrag for klassen om sin historie.

Etter å ha forberedt seg hjemme og snakket med mor og far, kom hun på skolen og fortalte en veldig personlig historie. På eget initiativ ville hun stå oppe ved kateteret foran hele klassen og fortelle. Hun brukte kart, pekte og forklarte. Hun gjorde rede for konflikten i Midtøsten, men det som virkelig gjorde inntrykk var at hun fortalte om familiens skjebne som flykninger og de traumer som det har medført. Hun fortalte om at hun selv var født i en flyktningleir, og at de etter hvert kom som flykninger hit til Norge.

Ayan var stolt da hun fortalte, og det var tydelig at hun syntes det var viktig å formidle det til de andre elevene som kanskje ikke kjenner henne så godt og ikke ante noe om hennes historie. Dette var første gang elevene i klassen virkelig fikk se Ayan, og de så ei jente som var trygg på seg selv og som ikke var redd for å være ærlig.

Det var for meg som lærer en utrolig opplevelse; å se ei stille og forsagt jente by på seg selv og være så ærlig om vanskelige erfaringer.

5.4 Det vanskelige livet

Mange av jentene i gruppa bærer på traumatiske historier. Noen tør å fortelle litt, andre husker kun bruddstykker av sin egen historie. Når en av dem velger å fortelle, virker det som om gjenkjennelsen i gruppa er stor. Det som beskrives er ikke ukjent, i alle fall ikke følelsene, selv om erfaringene er ulike. Følelsen av ydmykelse, det å bli krenka, sinne, avmakt, sorg over tap er felles. Og ikke minst følelsen av å bære på det alene. Det er ensomt.

Flere av jentene snakker om søvnproblemer, om mareritt og hvor vanskelig det kan være å konsentrere seg på skolen. Noen forteller om fysiske plager som hodeverk og vondt i magen. Jentene har generelt mange bekymringer og de sitter mye alene hjemme med alle de vanskelige tankene.

Noen av dem har opplevd vold mot seg selv og andre som står dem nær. De har vært vitne til vold. Jentegruppa er en arena der det er rom for å fortelle - når man er klar for det. De voksne i jentegruppa er ofte de første som får høre de vanskelige fortellingene om livet. Store behov blir avdekket, og ledere i jentegruppa fungerer som brobyggere videre i hjelpeapparatet. Relasjonen til jenta fortsettes og videreutvikles, men i tillegg kan tillit overføres videre til Bup, barnevernet, familiesenter, helsesøster eller den instansen man tenker bør komme på banen i tillegg til gruppa.

Når vi snakker om fremtid og drømmer i jentegruppa, blir også mye bekymring uttrykt. Mange har opplevelsen av å være prisgitt andre og ikke eie sin egen fremtid. Det er mange valg å ta i årene fremover, og i det norske samfunnet forventes det at de skal ta valg. Selv lurer de på hva de får lov til å velge i forhold til utdanning, kjæreste/ektefelle, arbeid, vennskap. Og temaene blir i liten grad snakket om hjemme, så jentene ser på andre i slekta eller eldre søsken, og prøver å skape seg et bilde av hvordan det vil bli for dem.

²Jentas navn er fiktivt, landspesifikk referanse er utelatt, og læreren som bidrar her er ikke nevnt ved navn av hensyn til anonymitet.

6: Jentenes opplevelser

6.1 "Vi forstår hverandre"

Jentene er veldig samstemte i beskrivelsen av hva som er bra med jentegruppa. Her er noen av utsagnene deres:

"Det er gøy å henge sammen med dere!"

"Det er greit å gå på jentegruppa; å møte venner i fritida og gjøre ting sammen. Jeg har ikke noen andre aktiviteter jeg går til."

"Jentegruppa er en møteplass hvor jeg kan prate med venninner."

"Jentegruppa er en plass man kan tørre å spørre!"

"I jentegruppa er det jenter som har samme bakgrunn som meg."

På ett av møtene i jentegruppa diskuterer vi om gruppa skal være kun for minoritetsjenter – eller også for norske jenter. Samtlige, bortsett fra en jente, ønsker at gruppa skal fortsette som nå. De ønsker at det skal være en gruppe bare for "utlendinger". Argumentet for også å inkludere norske jenter er å få norske venner, mens felleskapet, tilhørighet og trygghet i en gruppe hvor de alle er "utlendinger" veier tungt på vekstskåla. Vi har nevnt betydningen av vennskap som utvikles i gruppa og også samtaler hvor man kan snakke om opplevelser av å være forskjellige fra norske jevnaldere.

Flere av jentene i gruppa forteller at de ikke har noen andre aktiviteter de går til i fritida. De beskriver en oppvekst der de i større grad "gikk med andre i klassen" da de gikk på barneskolen. På ungdomsskolen blir forskjellene mer merkbare. "Vi tenker forskjellig, vi har ulike regler og grenser," sier en av jentene. Jentene definerer seg som både norske og med en nasjonal identitet knyttet til foreldrenes hjemland, men i forhold til norske jenter og hverandre fremhever de i første rekke det å være "utlending". Identiteten rommer en opplevelse av å være annerledes, og i ungdomstiden reflekterer de mer over hva som er forskjellig, hva som er bra og hva som ikke er bra, alle valgene man skal ta – eller som man kanskje ikke får lov til å ta.

Det er viktig å ha i mente at selv om jentene i gruppa har en felles selvtilskrevet identitet som "utlending", så er forskjellene også mange. Som nevnt representerer de åtte forskjellige nasjonaliteter. Innen for samme nasjonalitet er det også ulike grupper med til dels

store forskjeller i levekår og status både i hjemland og eksil. Noen har foreldre med universitetsutdanning. Andre er analfabeter. Men samtlige av jentene fremhever behovet for noen å snakke med om forskjellene, valgene; om livene sine. Og relasjonene som bygges i jentegruppa, tilliten som får vokse frem, til både trygge voksne og venner med tilsvarende opplevelser, er avgjørende for de samtalene som kanskje er jentegruppas viktigste aktivitet.

6.2 Samtaler og samvær

Betydningen av samtaler med trygge voksne er også fremhevet i tidligere evalueringer av arbeidet til Kup. I en rapport utarbeidet av NIBR i 2002³ beskrives virksomheten til Kup på en måte som er gjenkjennbar også for arbeidet med jentegruppa:

"Vi hevder at KUPs arbeidsform og funksjon best kan beskrives med "familien" som metafor. KUP kan på mange måter sees på som en "surrogat-familie" som kompenserer for svakheter eller mangler ved mange av ungdommenes oppvekstfamilie" (ibid:3).

"KUP har mange likhetspunkter med et privat hjem. Det man driver med, og måten man gjør det man gjør, har mange likhetspunkter til aktivitetstyper og former i familien" (op.cit:10).

"Poenget er at familie-liknende relasjoner skiller seg fra andre relasjonsformer gjennom det å være personlige og individualiserte, de er uspesifikke, følelsesbelagte og i liten grad basert på forutsetninger om ytelser... Familiemetaforen har også gyldighet når vi ser på aktiviteter (noen ganger på fravær av aktiviteter). Det prates. Prat er en form for ikke-aktivitet der samværet i seg sjøl er det overordnede... Men også aktivitet som middel til samvær har noe familieaktig ved seg. Man spiser. Mat er en "aktivitet" i KUP... Aktiviteten + maten + praten blir samvær, som i en familie... Det er denne helheten som er viktig. Det å gjøre aktiviteter gir rom for å være sammen. Ved å være sammen blir man kjent, når man er blitt kjent kan kjennskap bli til vennskap" (op.cit:11).

Også jentene bruker familiemetaforen når de beskriver jentegruppa: **"Vi er alle sammen som en familie."** Og: **"Jeg håper at jentegruppa fortsetter til neste,**

³NIBR-notat 2002:108

neste og neste år. Hele tiden! Jentegruppa er et frihetssted. Jeg synes vi har blitt som en familie." Betydningene av de gode, personlige

og nære relasjonene fremheves. Og kanskje er lederne i jentegruppa den man vet man kan ringe når man virkelig trenger det...

7: Oppsummering

Aktivitet + mat + prat = jentegruppa!

Formelen i overskriften er langt på vei en oppsummering av dette prosjektet. Innholdet i jentegruppa har vært relasjonsbygging gjennom aktivitet, samtale og samvær, og traumebevisst omsorg.

Relasjonsbygging er et nøkkelord og et sentralt aspekt i og rundt jentegruppa. Jentene fremhever selv at de har fått venner. Det er venner de kan "gå med" i friminuttene; ensomheten kjennes ikke så påtrengende da. Jentene her deler også opplevelser av å være "annerledes" enn etnisk norske jenter. Og de er jenter som er vant til å balansere; "balansekunstnere" i et krysspress av motstridende forventninger; ofte på en stram line hvor fallhøyden kan være stor. I relasjoner i gruppa som jentene selv definerer ved bruk av familiemetaforen, blir det trygt også å løfte frem erfaringer de ellers ikke snakker så mye om.

I arbeid med jentegruppa er det lagt vekt på å utvikle gode relasjoner til foreldrene. Dette er avgjørende for å utvide jentenes handlingsrom i det norske samfunnet, som nevnt en av målsettingene med jentegruppa. Tillit og personlige relasjoner viste seg for eksempel som helt avgjørende for at foreldre sa ja til å la jentene dra på hyttetur. For familiekontoret var også jentegruppa en mulighet til å etablere kontakter inn i minoritetsfamilier. I forlengelse av jentegruppa og som del av metodeutviklingen i prosjektet, starter vi derfor opp en mødregruppe høsten 2011.

Underveis har vi også sett et behov for å gå ned i alder i forhold til arbeid for integrering

av minoritetsjenter. Vi ønsker derfor også å starte en jentegruppe som inkluderer jenter fra barneskoletrinnet. Vi ser dette som en del av metodeutviklingen i prosjektet hvor fokus på forebyggende arbeid og diskusjon av begrepsbruk, har medført en naturlig dreining ned i alder. Som nevnt, var utgangspunktet for eksisterende jentegruppe forebyggende arbeid inn mot tvangsekteskap, men mange er etter hvert samstemte i at tvangsekteskap blir en for snever merkelapp på mer komplekse forhold. Flere tar nå til orde for at tvangsekteskap må behandles som en form for vold i nære relasjoner; æresrelatert vold, og at det også må fokuseres på et oppdragelses- og familiemønster hvor kontroll er et sentralt begrep; ekstrem kontroll. Forebyggende arbeid, som jentegruppa her er et eksempel på, vil kunne ha stor betydning for både jentene og deres familier.

KUP driver i dag to grupper for minoritetsjenter, og tiltaket er nå en del av KUPs faste kjernevirksomhet. Dette arbeidet har blitt løftet fram som god praksis og forebyggende også i forhold til radikaliserings og voldelig ekstremisme, bl.a. i artikkelen «jenter som stråler», i Fagblad for politiets kriminalitetsforebyggende forum (FOKUS). Denne artikkelen er inkludert og trykkes her, med tillatelse fra Hans Martin Skovly, redaktør i FOKUS.

Jenter som STRÅLER

Hvorfor er det så viktig at minoritetsjenter møtes for å dele erfaringer, bli tryggere, bygge selvfølelse og vennskap? Rapporten «Jenter som stråler», handler om arbeid med jentegrupper. Berit Berg, professor på Institutt for sosialt arbeid og helsevitenskap, sier at dette arbeidet er eksempel til etterfølgelse.

Fokus ble nysgjerrig på hva jentegrupper er. Arbeidet drives i regi av Kirkens Ungdomsprosjekt (KUP) i Kristiansand. Kan arbeidet med jentegrupper også være et viktig bidrag for å forebygge ekstremisme? Jeg tok turen bort til KUP sine lokaler i Kristiansand. Der møtte jeg Ingunn Lyngset Holme og Susan Latif. Ingunn jobber som miljøterapeut og har et hovedansvar for jentegrupperarbeidet. Susan Latif er 20 år, og var i ungdomsskolealderen med i den ene jentegruppen. I dag studerer hun til å bli tannhelse sekretær eller tannpleier. Hun har tenkt å bli skuespiller også.

Ingunn forteller at arbeidet med jentegrupper startet for 10 år siden: – Det handlet om en erkjennelse av at vi nådde ut til en del gutter med innvandrerbakgrunn, men vi nådde ikke jentene. Etter hvert tok RVTS kontakt med oss. De hadde hørt at vi drev litt med grupper for jenter, og de lurte på om vi kunne få til et samarbeid rundt dette. Familiekontoret og Imdi (Integrerings-

og mangfoldsdirektoratet) ble også trukket med i samarbeidet. Det var viktig for å få til et formalisert samarbeid, samt å få et godt faglig fokus. Etter 2 års samarbeid kom rapporten «Jenter som stråler». Rapporten kan lastes ned under RVTS Sør sin nettside, under publikasjoner (www.rvtsor.no).

Ingunn sier at oppskriften er veldig enkel:

– Det er å møtes i en fast gruppe, 1 gang i uka, maks 12 jenter. Det er de samme jentene som er med hele tiden. For tiden har KUP to slike jentegrupper. Vi begynner med 7/8. klassinger og den samme gruppa pågår i flere år, og avsluttes når jentene begynner på videregående. I videregående har man en annen organisasjon som heter Sisters, som driver jentegrupper. Vi har mer fokus på ungdomstrinnet.

– Det er fordi vi ønsker å komme tidlig inn, bygge relasjon til jentene, kanskje før puberteten og utfordringer kommer.

Å leve i et minfelt

– Vi prioriterer jenter som kommer fra en kulturell bakgrunn hvor ære og kollektivistiske verdier står sentralt. Vi vet at det er der en del av utfordringene ligger i forhold til fokus på tvangsekteskap og æresrelatert problematikk. Jentene får komme her uten at de har utviklet store problemer eller at noen er veldig bekymra. Vi ønsker å forebygge på et tidlig stadi. Etter hvert som vi blir kjent med jentene, så ser vi at alle kjenner på spenningen mellom hjemmet og det norske samfunnet. Å leve i dette minfeltet hvor de skal forholde seg til familien og kulturen hjemme, samtidig å prøve å være norsk i skolehverdagen, blir utfordrende. Vi opplever at mange av jentene ikke har noen steder hvor de kan snakke om dette. Ikke på skolen heller. Jentene kan være anonyme, stille og snille. De blir ikke plukket opp. De er ikke «problembarna».

"Å leve i dette minfeltet hvor de skal forholde seg til familien og kulturen hjemme, samtidig å prøve å være norsk i skolehverdagen, blir utfordrende."

– Hvordan velger dere ut tema?

– Tema velges mye ut fra jentenes behov og det som kommer opp i samtalen, som f.eks. rasistiske påstander, eller hvor man generaliserer. Det er krevende å ikke ha et fast tematisk opplegg, samtidig være bevisst på hva vi ønsker å oppnå. Vi som ledere må kunne stille riktige spørsmål for å få frem en følelse der jentene opplever at dette var det «vi» selv som sa. Dette var det jo «vi» som initierte. Å ta egne valg er et stort tema, fordi mange av jentene kommer fra familier hvor det å velge ektefelle selv er uhørt. Vi snakker sammen om det å leve med sin kulturelle bakgrunn, hva er mine valg, hva er familiens valg. Vårt mål i jentegruppen er ikke å komme frem til de riktige svarene, men å skape refleksjon rundt temaet. Unngå en veldig smal virkelighet, men at virkeligheten består av mange nyanser. Vi ønsker ikke å forandre dem, men å åpne horisonten, at her er det mange måter å se på ting.

– For ikke så lenge siden kom temaet hevn opp. Da var det noen som var så irritert på det norske rettssystemet.

Folk ble ikke straffa på en ordentlig måte i Norge. Hvis en kommer fra en bakgrunn hvor øye for øye og tann for tann står sterk, så er jo ikke den norske modellen veldig tiltrekkende.

Konfliktforebyggende

– Vi ønsker å være konfliktforebyggende og hjelpe jentene til å forstå foreldrenes bakgrunn og til tider frykt for "det norske", og samtidig gi de redskaper til å mestre livet her. Foreldrene er første generasjons innvandrere og bringer naturligvis med seg sine tradisjoner og verdier. I tilfeller der foreldrene kun har ett mål om at datteren skal bli godt og ærbart gift og ikke protestere, har vi ulike mål og dette dilemmaet kjenner vi på. Hva gjør vi når vi tar ut ei jente fra familiesystemet og åpner øynene hennes for flere muligheter? Vi kan ikke klare å jobbe helhetlig med hele familien. Da må andre instanser kobles på. Samtidig så handler det om at en plass må man jo begynne. Man kan oppleve at holdninger blir så inngrodd hos noen foreldre, at man tenker at det blir for barna man kan skape noe nytt. Hva ønsker jeg å ta vare

på, og hva ønsker jeg å endre på i mitt liv og når jeg skal skape min familie?

– Ser du noen endring etter hvert hos foreldrenes holdninger til det dere gjør?

– Ja, i forbindelse med rapporten var vi hjemme og intervjuet noen foreldre. De hadde en

opplevelse av at jenta mi kommer hjem og er fornøyd. Det er noe godt som skjer med jenta mi. Vi opplever stort sett at det å gå hjem til foreldre og skape en relasjon, det gjør veldig mye. Jenter som ikke har fått lov til å reise på overnattingstur før, får lov til dette med meg. Det er personavhengig. Fordi jeg har vært hjemme, jeg har hilst på familien. Jeg kan si at jeg skal ta vare på din datter som om det var min datter. Jeg skal beskytte henne. Vi henter dem på skolen, og tilbyr skyss hjem etterpå med minibussene våre. Det handler om å nå de mest sårbare, de som opplever mange begrensninger og har lite frihet. Vi skal trygge henne. Hun blir ikke igjen i byen.

Kvinnefriheten innenfor kvinnefellesskapet er ganske fasinerende

Det er ingen menn/gutter med i gruppa. Dette handler om å respektere hjemmene og tradisjonen de kommer fra og legge tilrette for et frigjørende fellesskap. Dette opplever vi på turer. Da senker jentene skuldrene, tar av hijaben, legger beina på bordet og samtalen går fritt. Her er det ingen som ser oss. Det er nydelig. Det er ikke lett å måle hvilke holdninger som har endret seg. Men samtidig sier jentene mye om at de får nye tanker. Enkle kategoriske påstander blir alltid problematisert. Mange sier at det er her de kan spørre om ting de lurer på fordi at de har noen voksne de stoler på.

"Det er ingen menn/gutter med i gruppa. Dette handler om å respektere hjemmene og tradisjonen de kommer fra og legge tilrette for et frigjørende fellesskap."

Kunnskapsformidling i samtalen

Noen har store hull i allmennkunnskap, som ikke nødvendigvis blir oppdaget på skolen fordi jentene ikke stiller spørsmål. Derfor prater vi om ting. I det så legger vi inn mye begrepsforståelse, at begreper som brukes, forklares. Vi har mye kunnskapsformidling i samtalen. Vi ser at når jentene har gått her en stund, så er de så trygge at de tørr å stille spørsmål. Når du ikke forstår noe, så må du stille spørsmål. Du må spørre. Så forklarer vi det. Det er veldig lav terskel for det å forklare begreper. Den kunnskapsformidlingen som hos mange gjøres i hjemmet, rundt kjøkkenbordet, den skjer her på jentegruppene.

En trenger folk i systemet som kan dekode

Jentene kommer fra land hvor mange ikke har tillit til staten og systemet. Det er familien som ordner opp og hjelper. Jeg opplever mye skepsis mot hjelpesystemet. Det er mange fordommer som må brytes før de kan få en tillitsbasert relasjon til hjelpeapparatet. Der tenker jeg at KUP er en brobygger mellom familiene og hjelpeapparatet. Vi reiser på hjemmebesøk sammen med minoritetsrådgiver. Minoritetsrådgiver er veldig flink på æreskulturer. Kan

mange av de kulturelle kodene, og kan møte en far med forståelse og respekt. En trenger de folkene i systemet som kan dekode, som kan forstå logikken og tankemåte i en æreskultur, der det meste er relasjonsbasert. Et papir fungerer dårlig. Det må være den personlige kontakten. Ringe, gå hjem, ha tid til å drikke kaffe. Ha god tid. Derfor er det et tidkrevende arbeid. En må også ha et langsiktig mål. Holdningsendringer skjer ikke over natta. Den skjer i brytningen mellom ulike ststeder. Det kan ta lang tid. En kan ha snakket om noe for ½ år siden hos ei jente, som har ligget og surret og modnet. Plutselig så kommer det opp igjen.

Jeg har ansvar for din jente

– Vi prøver å få til en helgetur i halvåret. Det er for å skape begeistring gjennom de gode opplevelsene, og at jentene kan få oppleve det typisk norsk ungdom opplever. Familiene må trygges i forhold til det å dra på tur. Der skal vi bare være jenter, og vi skal dra på en hytte som jeg kjenner til. Da går det mye på den personlige relasjonen. Jeg har ansvar for din jente. Vi tar dem med ut i båt, på tube bak båten, vi rir på hest, kjører gokart, lager god mat sammen. Når du har ei jentegruppe på en helgetur over 2 døgn, da skjer det noe. Trygghet og fellesskap bygges, og jentene opplever mestring i møte med nye utfordringer. Jeg har lært ting i jentegruppa som har hjulpet meg inn i voksenlivet. Susan forteller at hun begynte i jentegruppa da hun gikk i 8. klasse: – Jeg savner denne tiden veldig. Det var masse gøy. Vi kom fra forskjellige land og forskjellige kulturer. Vi var 12 jenter i gruppa fra Tyrkia, Kosovo, Irak, Kurdisk Irak, Somalia, Polen, ei norsk jente også.

– *Hvordan opplevde du å komme her i begynnelsen?*

Susan forteller at hun er en veldig sosial person, og liker å være med andre. Derfor var det greit å komme her i begynnelsen: – Jeg lærte veldig mye og hvordan en kan takle andre kulturer. Hvordan vi er sammen. Jeg var skikkelig 14`is på ungdomsskolen, og det var en del intriger.

– *Hva er de beste minnene du tenker tilbake i fra denne gruppa?*

– Vi reiste ofte på tur til Nissedal. Der opplevde vi mye gøy sammen. To kvelder og to netter.

– Vi ble ganske godt kjent med hverandre når man reiste på tur sammen. Vi lærte også om ansvar. Hvordan man kan gå

videre med livet vårt. Jeg har lært ting i jentegruppa som har hjulpet meg inn i voksenlivet.

"Jeg var litt deprimert hjemme. Jeg var ikke noe åpen med andre folk. Jeg kunne ikke prate om mine problemer tidligere. Da jeg kom hit, så min mamma en forskjell."

– *Hvordan ble det mottatt hjemme at du skulle begynne her?*

– Mamma sa ja, da hun var fornøyd med det hun så. Mamma tenkte ikke så mye på at KUP er en kristen organisasjon, så lenge det som skjedde i jentegruppa var sosialt og positivt. Jeg var litt deprimert hjemme. Jeg var ikke noe åpen med andre folk. Jeg kunne ikke prate om mine problemer tidligere. Da jeg kom hit, så min mamma en forskjell. Hun så at jeg trivdes, at jeg hadde det gøy. Mamma var glad for at jeg kom hit.

– Som norske tenker vi at muslimer er veldig skeptiske til kristne. Ingunn opplever det motsatte. De foreldrene som hun snakket med, blir litt tryggere når det er en kristen organisasjon:

– Vi snakker om at vi har en del felles verdier og at vi ikke forkynner. Vi skal ikke forsøke å overbevise jentene om et annet ståsted.

Susan har lært masse om andre. Hvordan de tenker:

– Vi diskuterte ganske mye. Ingen var enige i begynnelsen, men vi lærte av hverandre. En fikk sett at det var andre måter å tenke på og dette var helt ok. Alle hadde forskjellige meninger og alle hadde forskjellige tanker. Vi kjente jo hverandre fra før, men vi hadde kanskje ikke pratet sammen om litt mer alvorlige og dypere ting. Vi hadde ikke noe faste tema, men ting kunne komme opp plutselig. Vi kunne spørre hverandre

om hvordan du har det. Dersom enkelte i jentegruppa ikke hadde det noe greit, så kunne vi ta tak i det. Jeg fikk hjelp av KUP den gangen

jeg selv virkelig hadde det vanskelig. Jeg er blitt veldig åpen. Jeg kan komme til KUP og si at jeg trenger hjelp, selv om jeg er ferdig i jentegruppa. Jeg vet at de hjelper meg å gå videre. De kjenner meg som person.

– *Opplever du at de årene du hadde her på KUP har vært med på å forme deg slik du er i dag?*

– Ja. Jeg har opplevd masse vonde ting. Jeg trengte hjelp, og snakket med dem her på KUP. De anbefalte meg hva jeg kunne gjøre videre. Hvordan gå videre med livet mitt. Jeg har derfor stått oppreist i lang tid og lært mye av det. I dag kan jeg gi råd og hjelpe andre. Jeg har gjort det mens jeg gikk på vgs.

– *Tror du at en slik jente gruppe også kan ha en funksjon i forhold til å forebygge ekstremisme?*

– Ja selvfølgelig. I jentegruppa lærte vi at det er lov å ha forskjellige meninger om livet. Vi ble åpne og sa våre meninger, og vi lærte på den måten om hva andre mente. Alle mennesker er forskjellige, og vi har våre egne meninger. Det er kanskje noe av det viktigste.

– Når det gjelder forebygging av radikaliserings, handler dette om å unngå en ensidig virkelighetsforståelse, sier Ingunn.

– Ofte kan en tenke at det er gutter som blir radikalisert, men det er også mange jenter. Vi opplevde at det kom ganske mange bastante sterke meninger frem i jentegruppa. Men så møter en motstand i samtale.

Av Hans Martin Skovly

OM GRUPPER FOR JENTER MED MINORITETSBAKGRUNN

KUP opprettet høsten 2004 sin første støttegruppe for jenter med minoritetsbakgrunn. Det drives nå to grupper for totalt 24 jenter med øremerkede midler fra IMDi, og i samarbeid med ungdomsskoler i Kr.sand/RVTS Sør/Familiekontoret/IMDi. I 2011 definerte styret tiltaket som en del av kjernevirksomheten.

OM KUP

Kirkens Ungdomsprosjekt (KUP) er en ideell organisasjon etablert i 1991 av menighetene i Kristiansand domprosti i samarbeid med Agder krets av Norges KFUK/KFUM. KUP har gradvis vokst fra et lite forsøksprosjekt til en virksomhet med ca. 4 lønnede + 10 frivillige årsverk (ca.50 medarbeidere). Målsettingen er å drive forebyggende arbeid for utsatte barn og unge for å hindre utglidning til belastede miljøer, rusmisbruk og kriminalitet. Mer informasjon finnes på: www.kirkensungdomsprosjekt.no

10: Referanser

Bath, Howard (2009). The Three Pillars of Trauma-Informed Care. *Journal of Safe Management of Disruptive and Assaultive Behavior*, March 2009, s.4-7.

Bredal, Anja og Lill Salole Skjerven. 2007. *Tvangsekteskapssaker i hjelpeapparatet. Omfang og utfordringer*. UiO.

Karstensen, Jens Kristian (Kikkan). 2006. *Kirkens Ungdomsprosjekt i Kristiansand. Støttegrupper/aktivitetsgrupper for utsatt ungdom*.

Handlingsplan mot tvangsekteskap. 2008-2011. Barne- og likestillingsdepartementet.

Haaland, Thomas og Yngve Carlsson. 2002. *Kirkens Ungdomsprosjekt. En virkdomhets beskrivelse*. NIBR-notat 2002:18. <http://www.nibr.no/uploads/publications/9a27eec0a03afee812f16a1c2d4698c9.pdf>

Liden; Hilde og Kari Steen-Johnsen. Juni 2009. *Evaluering av handlingsplan mot tvangsekteskap. Første delrapport*. Institutt for samfunnsforskning.

Artikkelen "Jenter som stråler" på side. 20-23 er skrevet av redaktør Hans Martin Skovly for magasinet Fokus - fagblad til Det Kriminalitetsforebyggende Forum (nr. 4. 2014) og er gjengitt med tillatelse.

INFORMASJON OM JENTEGRUPPE KIRKENS UNGDOMSPROSJEKT

www.kirkensungdomsprosjekt.no

Kirkens Ungdomsprosjekt (KUP) starter ny jentegruppe for jenter med minoritetsbakgrunn i alderen 12-16 år fra Grim. Gruppa er ment å være et tilbud for de som har lite/dårlig fritidstilbud, som lever i spenningsfeltet mellom to kulturer, eller som har utfordringer i forhold til vennekrets, selvfølelse, eller det å mestre hverdagen sin. Vi tror det er viktig å gi ungdom med slike risikofaktorer et tilrettelagt gruppetilbud for å forebygge større problemer, og vi har erfaring med at vi kan gjøre mye positivt for dem dersom de får gå i ei oversiktlig gruppe der alle kjenner alle og de voksne er stabile og trygge. Gruppespillet gir positive fellesopplevelser, utfordringer og sosial læring.

Det er 8-10 ungdommer i gruppa og en miljøterapeut fra KUP og en miljøarbeider. Jentene får fast plass og kan vanligvis fortsette i gruppa inntil de selv ønsker å slutte. De viktigste reglene i gruppa er:

- Mobbing/vold/rasisme er ikke tillatt i gruppa
- Bruk av rusmidler er ikke tillatt på gruppesamlinger/turer
- Det er ikke tillatt å "sladre" om andres problemer utenfor gruppa

Dersom noen gjentatte ganger bryter disse reglene, kan de evt. miste plassen sin i gruppa.

Det legges opp til forskjellige typer aktiviteter, både formingsaktiviteter og friluftaktiviteter. Det vil bli laget mat hver gang, og da ønsker vi å lage mat fra de ulike landene som jentene representerer.

Gruppa har samling hver onsdag fra 13.30-15.30. Samlingene skjer i KUP sine lokaler i Gyldenløvsgt.7. Etter hver samling blir jentene kjørt hjem. Vi må ha skriftlig melding fra foresatte dersom de skal få bli igjen i byen.

I tillegg til de ukentlige samlingene legger vi opp til to helgeturer i året. Gruppekvalder og helgeturer er gratis.

KUP er en kristen organisasjon med et tydelig verdigrunnlag og de ansatte og frivillige medarbeidere i KUP har et kristent livssyn, men det skjer ingen forkynnelse på gruppene. Vi legger stor vekt på respekt for andre religioner og kulturer og at KUP er et fristed for ungdom med ulik bakgrunn og livssyn. Vi har god erfaring med samarbeid med blant annet muslimske familier.

Vi ønsker å nå fram til de jentene som kan ha behov for og utbytte av denne type tilbud, og lar derfor formidlingen gå gjennom voksne kontaktpersoner som har et visst grunnlag for å vurdere deres behov (bl.a. sosiallærere og helsesøstre).

Interesserte kan ta kontakt med KUP på tlf.nr. 38027585, Ingunn på 41201853 eller komme på besøk i våre lokaler i Gyldenløvesgate 7, 3 etasje.

*Ingunn Lyngset Holme,
miljøterapeut,
Kirkens Ungdomsprosjekt*

JENTEGRUPPE

www.kirkensungdomsprosjekt.no

Kirkens Ungdomsprosjekt

Kirkens Ungdomsprosjekt (KUP) har i 20 år drevet forebyggende sosialt arbeid blant ungdom i Kristiansand. Kup driver aktivitetsgrupper for ungdom, grupper for unge mødre og jentegrupper. Vi skal nå starte opp en ny gruppe for jenter med minoritetsbakgrunn fra Grimområdet.

Gruppa er et fritidstilbud og et sted hvor vi kan snakke om de daglige utfordringene jentene møter på. Vi lager mat sammen, har ulike formingsaktiviteter og friluftaktiviteter.

Gruppa er for jenter på ungdomstrinnet.

Gruppa vil bestå av: 1 miljøterapeut fra KUP
1 miljøarbeider
8-10 jenter

Jentene får fast plass og kan vanligvis fortsette i gruppa inntil de selv ønsker å slutte. De viktigste reglene i gruppa er:

- Mobbing/vold/rasisme er ikke tillatt i gruppa
- Bruk av rusmidler er ikke tillatt på gruppesamlinger/turer
- Det er ikke tillatt å "sladre" om andres problemer utenfor gruppa

Dersom noen gjentatte ganger bryter disse reglene, kan de evt. miste plassen sin i gruppa.

Tidspunkt for gruppa er hver onsdag (i skoleåret) kl 13.30 – 15.30 i KUP sine lokaler i Gyldenløvs gate 7 (like ved biblioteket). Etter hver samling blir jentene kjørt hjem. Dersom de skal få lov til å være igjen i byen etter gruppa, må de ha skriftlig melding med hjemmefra.

I tillegg til onsdagssamlingene legger vi opp til en helgetur i halvåret.

Til foreldre/foresatte:

Dersom dere ønsker å vite mer om KUP, kommer jeg gjerne hjem på et besøk for å informere om tilbudet, eller så er dere hjertelig velkommen på KUP for å se hvor vi holder til og hva vi driver med. KUP har et kristent verdigrunnlag, men driver ikke forkynnelse. Hos oss kommer det ungdommer fra ulike religioner og livssyn og med ulik kulturell bakgrunn og vi vektlegger respekt for hverandre.

Mvh
Ingunn Lyngset Holme
-miljøterapeut, KUP-

(spørsmål?? Ring KUP 38027585 eller Ingunn 41201853)

-----svarslipp-----svarslipp-----svarslipp-----

JA, _____ får være med i jentegruppa

Foresattes underskrift, _____

Hva er forskjellen som gjør en forskjell? Hvilke gode grep har betydning i arbeid der en ønsker å nå unge jenter med minoritetsbakgrunn – og som er i en mulig sårbar posisjon? Hva har skjedd som gjør at "Ayan" tør å stå foran klassen og fortelle om sine og familiens erfaringer fra å komme som flyktninger til Norge?

Det handler om å skape et rom der en kan bli sett, bli trygg, få anerkjennelse og utfordringer. Jentegruppa som denne rapporten forteller om, har bidratt til å gi dette rommet til jentene som var med. Gjennom de som har hatt ansvar for etableringen og drift av gruppa, får vi del i erfaringer, inkludert utsagn fra jentene og deres mødre. Dilemmaer blir også synliggjort. Engasjement er et stikkord. Rapporten anbefales til inspirasjon for andre som ønsker å sette i gang tiltak!

Torunn A. Ask
Førstelektor i sosialt arbeid, *Universitetet i Agder*